

POSTANOWIENIE

Dnia 13 lipca 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Andrzej Wróbel (przewodniczący)

SSN Bogusław Cudowski

SSN Jolanta Frańczak (sprawozdawca)

w sprawie ze skargi H. W.

na przewlekłość postępowania Sądu Apelacyjnego w [...]

w sprawie III AUa .../16,

z udziałem Skarbu Państwa - Prezesa Sądu Apelacyjnego w [...]

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 13 lipca 2017 r.,

**1. stwierdza przewlekłość postępowania przed Sądem
Apelacyjnym w [...] w sprawie III AUa .../16,**

**2. zasądza od Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego w [...] na
rzecz H. W. kwotę 2000 (dwa tysiące) złotych tytułem
odszkodowania,**

3. oddala skargę w pozostałym zakresie.

UZASADNIENIE

Wnioskodawca H. W. w dniu 2 czerwca 2017 r. wniósł skargę na przewlekłość postępowania przed Sądem Apelacyjnym w [...] w sprawie o sygn. III AUa .../16 o wysokość renty z tytułu niezdolności do pracy, domagając się: 1) stwierdzenia przewlekłości postępowania w tej sprawie, 2) przyznania od Skarbu Państwa na rzecz skarżącego kwoty 5.000 złotych, 3) obciążenia Skarbu Państwa kosztami postępowania.

W uzasadnieniu skargi skarżący podniósł, że Sąd Apelacyjny – Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w [...] rozpoznaje jego apelację od wyroku Sądu Okręgowego w [...] z dnia 25 lutego 2016 r. W dniu 21 marca 2016 r. skarżący otrzymał odpis wyroku wraz z uzasadnieniem, zaś w dniu 23 marca 2016 r. wniósł apelację od tego orzeczenia. Mimo że od złożenia apelacji minęło 14 miesięcy, to nie został wyznaczony termin rozprawy apelacyjnej i nie wykonywano żadnych innych czynności. Skarżący stwierdził, że jest w krytycznym położeniu życiowym, co znajduje swoje odzwierciedlenie w aktach sprawy i wysokości otrzymywanej renty z tytułu niezdolności do pracy. Tak długie oczekiwanie na rozstrzygnięcie sprawy powoduje u niego ogromny stres i zdenerwowanie, któremu daje wyraz w częstych telefonach do sądu i kancelarii.

Prezes Sądu Apelacyjnego w [...] wniósł o oddalenie skargi, a w przypadku jej uwzględnienia o przyjęcie najniższej kwoty odszkodowania. Przyznał, że akta sprawy wraz z apelacją skarżącego od wyroku Sądu Okręgowego w [...] wpłynęły do Sądu Apelacyjnego w dniu 25 maja 2016 r., a Przewodniczący Wydziału w dniu 5 czerwca 2017 r. wyznaczył termin rozprawy na dzień 27 lipca 2017 r. Terminy wyznaczanych rozpraw wynikają z ilości spraw wpływających do Wydziału w ostatnich latach oraz obsady kadrowej (liczne odejścia w stan spoczynku sędziów Wydziału). Ponadto sprawa ta nie należy do kategorii spraw pilnych, rozpoznawanych w pierwszej kolejności. Wyjaśnił, że w związku z wakacjami w Wydziale III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Sądu Apelacyjnego w [...] spowodowanymi przejściami sędziów w stan spoczynku oraz stałym wpływem spraw, rosną zaległości i terminy rozpoznawania spraw, jak w niniejszym postępowaniu, wynoszą obecnie ponad 15 miesięcy.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 2 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (obecnie jednolity tekst: Dz.U. z 2016 r., poz. 1259 ze zm., dalej jako „ustawa z dnia 17 czerwca 2004 r.”), strona może wnieść skargę o

stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie w tej sprawie trwa dłużej niż to konieczne dla wyjaśnienia tych okoliczności faktycznych i prawnych, które są istotne dla rozstrzygnięcia sprawy, albo dłużej niż to konieczne dla załatwienia sprawy egzekucyjnej lub innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego (przewlekłość postępowania). Z kolei dla stwierdzenia, czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, należy w szczególności ocenić terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez sąd w celu wydania w sprawie rozstrzygnięcia co do istoty, uwzględniając charakter sprawy, stopień faktycznej i prawnej jej złożoności, znaczenia dla strony, która wniosła skargę, rozstrzygniętych w niej zagadnień oraz zachowanie się stron, a w szczególności strony, która zarzuciła przewlekłość postępowania (art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r.).

W dotychczasowej (utrwalonej) judykaturze Sądu Najwyższego konsekwentnie przyjmuje się, że kilkumiesięczny okres wyczekiwania na wyznaczenie terminu rozprawy apelacyjnej mieści się w pojęciu rozsądnego terminu, w którym sprawa może oczekiwać na jej rozpoznanie pośród innych spraw wniesionych do konkretnego sądu (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia: 14 lutego 2006 r., III SPP 7/06, OSNP 2007 nr 5-6, poz. 88; z dnia 18 października 2007 r., III SPP 40/07, LEX nr 861707; z dnia 27 czerwca 2013 r., WSP 4/13, LEX nr 1342181; z dnia 25 listopada 2014 r., III SPP 229/14, LEX nr 1598704; z dnia 21 lipca 2015 r., III SPP 14/15, niepublikowane). Ustawa z dnia 17 czerwca 2004 r. nie określa bowiem jaki okres oczekiwania na rozpoznanie sprawy należy uznać za nieuzasadnioną zwłokę. Zasadniczo za przewlekłe uznaje się postępowanie, w którym w danej instancji nie wyznaczono terminu rozprawy przez ponad 12 miesięcy (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 12 maja 2005 r., III SPP 96/05, OSNP 2005 nr 23, poz. 384; z dnia 16 marca 2006 r., III SPP 10/06, OSNP 2007 nr 7-8, poz. 120 z glosą C. Kłaka; z dnia 5 sierpnia 2013 r., III SPP 188/13, LEX nr 1448755; z dnia 18 maja 2016 r., III SPP 53/16, niepublikowane). W orzecnictwie wskazuje się, że przede wszystkim sprawy z zakresu ubezpieczeń społecznych o przyznanie renty lub emerytury powinny być rozpoznawane ze szczególną pilnością (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 8 marca

2005 r., III SPP 34/05, OSNP 2005 nr 20, poz. 327; z dnia 6 stycznia 2006 r., III SPP 154/05, OSNP 2006 nr 21-22, poz. 342 i z dnia 10 sierpnia 2007 r., III SPP 31/07, OSNP 2008 nr 21-22, poz. 336).

Jednocześnie Sąd Najwyższy konsekwentnie prezentuje stanowisko, że trudności kadrowe sądów nie mogą blokować przytoczonych powyżej zasad sprawnego prowadzenia postępowania. Władze krajowe mają bowiem obowiązek zorganizowania warunków należytego sprawowania władzy jurysdykcyjnej, w tym zapewnienia optymalnej obsady kadrowej sądów odwoławczych (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 marca 2006 r., III SPP 10/06, OSNP 2007 nr 7-8, poz. 120; z dnia 22 marca 2017 r., III SPP 9/17, LEX nr 2298289; z dnia 6 kwietnia 2017 r., III SPP 14/17, LEX nr 2307120). Europejski Trybunał Praw Człowieka w wyroku z dnia 7 lipca 2015 r. w sprawie Rutkowski i inni przeciwko Polsce (skargi nr 72287/10, 13927/11, 46187/11) wskazał, że przyczyną przewlekłości postępowań w Polsce jest niewystarczająca liczba sędziów i urzędników, nieadekwatne siedziby sądów, co wymaga od Państwa podjęcia działań zaradczych.

Analiza akt sprawy wskazuje, że postępowanie w sprawie o wysokość renty z tytułu niezdolności do pracy toczy się od dnia 29 stycznia 2015 r. (w tej dacie skarżący wniósł odwołanie od decyzji organu rentowego przyznającej mu rentę z tytułu częściowej niezdolności do pracy na stałe). W dniu 25 lutego 2016 r. Sąd Okręgowy w [...] oddalił odwołanie. Akta z apelacją skarżącego wpłynęły do Sądu Apelacyjnego – Wydziału III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w [...] w dniu 25 maja 2016 r. Poza sprawdzeniem apelacji pod względem formalnym w sprawie nie dokonano jakiegokolwiek czynności, która usprawiedliwiałaby zwłokę w rozpoznaniu apelacji. Termin rozprawy apelacyjnej został wyznaczony przez Przewodniczącego Wydziału w dniu 5 czerwca 2017 r. – już po wniesieniu skargi na przewlekłość postępowania – na dzień 27 lipca 2017 r. Tak długi czas oczekiwania przez strony na rozpoznanie sprawy uzasadnia więc stwierdzenie, że doszło do naruszenia prawa skarżącego do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki w rozumieniu art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. Tym bardziej że zgromadzony w sprawie materiał procesowy nie daje podstaw do stwierdzenia, iż zachodziły przeszkody faktyczne lub prawne we wcześniejszym dokonaniu tej

czynności. W szczególności opisana zwłoka w nadaniu sprawie biegu nie była spowodowana zachowaniem żadnej ze stron, a zwłaszcza skarżącego (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 22 listopada 2010 r., III SPP 22/10, LEX nr 694241).

Zgodnie z art. 12 ust. 4 cytowanej powyżej ustawy, uwzględniając skargę, sąd na żądanie skarżącego przyznaje od Skarbu Państwa, sumę pieniężną w wysokości od 2.000 złotych do 20.000 złotych. Wysokość sumy pieniężnej, w granicach wskazanych w zdaniu pierwszym, wynosi nie mniej niż 500 złotych za każdy rok dotychczasowego trwania postępowania, niezależnie od tego, ilu etapów postępowania dotyczy stwierdzona przewlekłość postępowania. Sąd może przyznać sumę pieniężną wyższą niż 500 złotych za każdy rok dotychczasowego trwania postępowania, jeżeli sprawa ma szczególne znaczenie dla skarżącego, który swoją postawą nie przyczynił się w sposób zawiniony do wydłużenia czasu trwania postępowania. Przyznanie odpowiedniej sumy pieniężnej na podstawie powołanego przepisu stanowi zatem sankcję dla państwa za wadliwe zorganizowanie wymiaru sprawiedliwości oraz rekompensatę dla skarżącego za krzywdę moralną spowodowaną przewlekłością postępowania. Następuje ono w wysokości proporcjonalnej do wielkości zwłoki, jej przyczyn oraz dotkliwości dla skarżącego (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 24 lutego 2016 r., III SPP 53/15, LEX nr 2032325; z dnia 28 maja 2015 r., III SPP 10/15, LEX nr 174074; z dnia 6 stycznia 2006 r., III SPP 154/05, OSNP 2006 nr 21-22, poz. 342). Odpowiednia suma pieniężna pełni rolę swoistego zadośćuczynienia za stres i frustrację, spowodowane przewlekłością postępowania sądowego (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 24 lutego 2016 r., III SPP 53/15).

W realiach rozpoznawanej sprawy, w ocenie Sądu Najwyższego, właściwe będzie przyznanie skarżącemu tytułem odszkodowania kwoty 2.000 zł. Przyznając kwotę w takiej wysokości należy mieć na względzie, że zarzucana w niniejszej sprawie przewlekłość postępowania ustała, gdyż w sprawie, której dotyczy skarga, został wyznaczony termin rozprawy. Dlatego też, przyznając skarżącemu kwotę pieniężną w wysokości 2.000 zł, Sąd Najwyższy oddalił żądanie skargi w pozostałej części.

Z tych względów Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.

kc